

ORGAN FÖR SVERIGES FACKÖVERSÄTTARFÖRENING | NR 2 2009 | ÅRGÅNG 20

facköversättaren

Överlev finanssmältan – satsa på marknadsföring!

Utveckla ett långsiktigt marknadsföringskoncept med vår guide för facköversättare

DEKLARERA SMARTARE I ÅR 9 | RIKSTERMBANKEN LANSERAS 10

Författarna svarar ensamma för innehållet i sina bidrag. Innehållet får gärna återges om källan anges. Redaktionen förbehåller sig rätten att ändra och korta av insända artiklar.

Kansli

Sveriges Facköversättarförening
Box 1091, SE-269 21 Båstad
Besöksadress:
Hallandsvägen 21
Tel: 0431-755 00
Tel.tid mån-fre 10.00–12.00
Fax: 0431-769 90
E-post: info@sfoe.se
Hemsida: www.sfoe.se

PlusGiro
630266-5

Bankgiro
5163-0267

Redaktion

Ansvarig utgivare

Karin Ashing

Chefredaktör

Kerstin Orsén
Tolvmansvägen 8 B
141 39 Huddinge
Tel: 0707-785 770

E-post: redaktor@sfoe.se

Övriga redaktionsmedlemmar

Ulf Abrahamson, Brett Jocelyn Epstein,
Anna Hermerén, Jessica Jansson,
Mats D Linder, Britt-Marie Seex,
Christian Swärdshammar
och Gisela Thunberg

Grafisk design

Mazzarin Reklambyrå

Foto:

Gisela Thunberg
(om inget annat anges)

Tryck

Ale Tryckteam AB, Bohus

Prenumeration

Pris för år 2009
SEK 300:- + moms

Annonspriser

Finns på SFÖ:s hemsida: www.sfoe.se

Utgivningsplan 2009

Manusstopp	Utgivning
15 januari	23 februari
10 mars	17 april
7 maj	15 juni
5 juli	24 augusti
17 september	22 oktober
10 november	17 december

Styrelsen har ordet

styrelsen@sfoe.se

Kära kollegor!

Det är med blandade känslor som jag skriver min sista ledare i *Facköversättaren*. Efter åtta år i styrelsen, varav fyra som ordförande, är det dags att lämna över klubban.

Det har varit några helt fantastiska år, med en mängd givande möten och kontakter!

Ingredienserna i känslobländningen består därför av en liten portion vemod över att det tar slut, en liten portion lättmod inför utsikten att kunna släppa det ansvar och den emellanåt mycket tidskrävande arbetsbörda som styrelsearbetet och inte minst ordförandeskapet inneburit, men den ojämförligt största ingrediensen är djup glädje och tacksamhet över all den värme och gemenskap som jag fått uppleva från er under alla år!

Mycket har hänt i SFÖ under dessa åtta år: I slutet av 2001 var vi 645 medlemmar, när 2008 stängde dörren 1021 personer. Att räkna upp alla viktiga händelser – för att inte tala om alla hårt arbetande frivilligkrafter – skulle ta alltför stort utrymme, men för att göra några nedslag i minnet kan jag nämna att vi yttrat oss till Kulturdepartementet om en utredning om svenska språket; vi har fått en skraddarsydd och prisvärd yrkesförsäkring; vi har publicerat ett antal skrifter; haft erfarenhetsutbyte med TNC, Kammarkollegiet, Språkrådet och våra systerorganisationer, som vi samarbetat med på olika sätt, till exempel med att sprida information om översättaryrket på översättarutbildningar och i gemensam utställning på Bok- och Biblioteksmässan, där vi deltagit med egen monter i ett antal år.

Vi har haft representanter vid olika internationella konferenser i branschen,

varit och är representerade i styrelsen för FIT, där vi även deltagit i standardiseringsarbetet; vi har hållit ett stort antal kurser för och med våra medlemmar; regelbundna träffar i de olika regionerna har stärkt gemenskapen, liksom olika minikonferenser; mentorer har stöttat adepter; våra medlemskategorier har utökats för att bättre spegla verkligheten.

Varje år har vi ordnat oerhört givande konferenser; vi har bildat nya arbets- och ämnesgrupper; vi har gjort en prisenkät som rönt stort intresse både inom och utom landet; utarbetat ett förslag till affärsvillkor som medlemmar kan använda sig av; tagit fram en ny profil och profilmannual; utvecklat vår medlemstidskrift *Facköversättaren* och vår webbplats.

Det som är så fantastiskt i allt detta är att "vi" i alla ovanstående beskrivningar står för kollektivet eller familjen SFÖ, för det är tack vare den enorma mängd frivilligarbete som väldigt många medlemmar osjälviskt har bidragit med under årens lopp som allt detta varit möjligt.

För detta vill jag rikta ett stort och innerligt känt TACK till er alla för att jag har fått vara med i denna varma, glada, mångfasetterade, initiativrika och starka gemenskap!

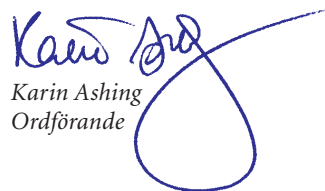

Karin Ashing
Ordförande

FOTO: ANNA ROVELLI OLOFSSON

Innehåll

4 Porträttet	12 Marknadsföringsguide
6 Arbets-/språkgrupper	16 Svenska som källspråk
9 Förenklat årsbokslut	18 Boktipset
10 Rikstermbanken	19 SFÖ-nytt

Årsmöte och www.sfoe.se överst på agendan

Sedan förra numret av *Facköversättaren* har styrelsen arbetat intensivt med främst två frågor.

Den första är anbudsförfarandet för en ny webbplats, där vi har hittat en samarbetspartner som kommer att ha ett första utkast klart att presenteras vid styrelsebordet på konferensen.

Den andra övergripande frågan har varit att förbereda årsmötet och vi vill passa på att påminna er alla om detta viktiga tillfälle att delta i de beslut som gäller SFÖ:s arbete. Även om endast fullvärdiga medlemmar och hedersmedlemmar har rösträtt så har alla medlemmar närvaro- och yttranderätt. Lördagen den 25 april kl. 11–12 hoppas vi alltså få se riktigt

FOTO: GISELA THUNBERG

Du har väl bokat in den 25 april?

många av er på årsmötet! Glöm inte att ta med årsmöteshandlingarna!

Vi som slutar i styrelsen i och med årsmötet, Lisbeth Mejer, Karin Grönwall, Robert Williams, James Butler och Karin Ashing vill passa på att tacka er alla för fantastiskt samarbete och önska den nya styrelsen varmt lycka till! **STYRELSEN**

Språklagen är på gång

FOTO: STOCKXPRT

I Sverige har vi fem officiella minoritetsspråk: finska, meänkieli, samiska, romani och jiddisch. Däremot har Sverige inget officiellt huvudspråk. Svenskan är huvudspråk i Finland, men inte i Sverige.

Men nu ska svenskan snart bli huvudspråk även i Sverige. Den 12 mars överlämnades en proposition om en ny språklag, Språk för alla, från regeringen till riksdagen. Den nya lagen, som väntas kunna träda i kraft den 1 juli 2009, befäster svenskan som huvudspråk i Sverige.

I lagen slås fast att svenskan är samhällets gemensamma språk som alla ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden. Alla som är bosatta i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Men den nya lagen är inte bara en lag om svenskan,

Snart ordlista över huvudspråk?

utan en allmän språklag om alla språk i Sverige. Språklagen ger också samhället ett utökat ansvar att skydda och främja det svenska teckenspråket och de nationella minoritetsspråken, och slår fast att den som har ett annat modersmål än svenska ska ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål.

I lagen står också att svenska är Sveriges officiella språk i internationella sammanhang, och att svenskans ställning som officiellt språk i EU ska värnas. Däremot ströks i sista stund passusen om att ”den som företräder Sverige i EU ska använda svenska när tolkning erbjuds, om det inte av särskilda skäl är lämpligt att använda ett annat språk”. Det ansågs visst för magstarkt för våra politiker. De kan ju engelska så bra själva att de inte behöver någon tolkning ...

SOFIA MALMGÅRD

Kan etiska principer bli en självklarhet?

Inför diskussionen om Etiknämnden vid årsmötet tänkte vi dela med oss hur vi ser på etikarbetet.

■ Vad som följer här är vår arbetsfilosofi. Själva arbetsordningen har ni fått med årsmöteshandlingarna. Vi ser fram emot en stark diskussion och ett gott samarbete kring etik och professionella standarder.

Etik är det som styr vårt förhållningssätt till vår omgivning. Det är varken en kod eller en förmaning, varken en regel eller en begränsning. Det är en självklar del av en människas levnadssätt och genomsyrar alla segment i en organisation. Kvalitet är bara en aspekt, för kvalitet handlar om hur vi etiskt förhåller oss till våra kunder. Demokrati och kollegialitet – ja, all mänsklighet – är andra aspekter, för de är etiska sätt att styra oss själva i öppet samspel med andra.

Etiken har inget janusansikte med en ond och en god sida, om inte en alltför strikt tillämpning av regler eller lagstiftning gör de etiska principerna till en börda. För etiska principer kan inte läggas på oss genom lagar och med hot: etiken måste vara en del av oss själva, annars betar vi oss inte etiskt i sann mening.

Således måste var och en av oss ta till sig SFÖ:s etiska kod innan den kan fungera för SFÖ som organisation. Vi måste bli en förening med professionella översättare som tror på etik. Följaktligen måste SFÖ:s Etiknämnds främsta syfte vara att utbilda och informera, snarare än att tvinga och straffa, samt att visa och dela med oss, snarare än att peka ut och kontrollera.

Den kod vi har fått i uppdrag att värna om måste bli vår egen riktlinje, och de föreslagna sanktionerna får bara bli en sista utväg. Om vi blir tvungna att vidta straffåtgärder, har vi själva – liksom vår förening – misslyckats i vårt främsta syfte att skapa en förening ledd av etiska principer, där sanktioner inte behövs eftersom de etiska principerna är självklara.

ETIKNÄMNDEN

FOTO: STOCKXPRT

FOTO: MIKAEL LJUNGSTRÖM

Jürgen Bischoff rekommenderar alla att samarbeta med en bra språkgranskare.

Från frilans till översättningsbyrå

Idetta nummer av *Facköversätaren* gör vi ett porträtt av vår tyska kollega Jürgen Bischoff, en "omtänksam, humoristisk, skärpt och temperamentsfull person; skicklig översättare och skribent; driftig företagsledare med stökt skrivbord men fullständig ordning och reda i huvudet", enligt hans kollega och medarbetare Karin Hjerpe.

Vem är Jürgen Bischoff?

– Jag är en 46-årig tysk som flyttade till Sverige 1985, far till tre döttrar: Johanna, 18, Lisa, 17, och Mikaela, 15. Bor och arbetar dels i Skövde, där jag har mina barn och mitt företag, Euronomen AB, dels i St. Jean du Gard i södra Frankrike, där min fru Sylvie lever. Mitt stillasittande arbete försöker jag kompensera med en aktiv fritid (spela tennis, vandra, fiska). Jag älskar goda middagar i trevligt sällskap – helst ljumma sommarkvällar på terrassen i St. Jean eller på en restaurang med uteservering. Jag uppskattar tolerans och flexibilitet men avskyr att stå ombytt på tennisbanan när partnern inte dyker upp.

Vad fick dig att starta egen översättningsbyrå?

– Drömmen om att bli journalist och vinna Pulitzer-priset övergav jag när jag träffade min första hustru – en svenska. Jag gav upp mina universitetsstudier för att följa henne till Sverige. Efter att ha hankat mig fram på olika jobb – bland annat lantbrevbärare i Norrland – fick jag återigen lust att skriva. Att översätta var ett sätt att kombinera denna skrivlust och mitt tyska modersmål med mina nyvunna svenska språkkunskaper. Först jobbade jag som frilans åt diverse svenska översättningsbyråer, men i Norrland – jag bodde i Medelpad på den tiden – fanns det många lokalpatrioter bland företagarna som hellre anlidade en översättare som var bosatt i Norrland än en som bodde i Stockholm. Genom marknadsföring och rekommendationer vann jag allt fler egna kunder, som allt oftare frågade om jag inte kunde ordna andra språk också. Via SFÖ etablerade jag därför kontakter med kollegor som översatte till andra språk – och plötsligt hade det lilla frilansföretaget blivit en liten översättningsbyrå. För att svara på

frågan: det var marknads behov som fick mig att starta en översättningsbyrå.

Minns du din första översättning?

– Den första översättningen har jag nog lyckats förtränga. Jag minns bara att jag höll på i evigheter för att slipa och ändra och skriva om mina översättningar för att sedan i alla fall göra alla fel man förr eller senare begår som nybörjare. Ett av de första jobben som jag vågade ta ordentligt betalt för var en turistbroshyr för Sundvalls kommun.

Vad har SFÖ tillfört i ditt liv?

– SFÖ bjöd på ett kontaktnät av kollegor som fungerade som rådgivare, bollplank och samtalspartner – något jag uppskattade mycket i min ensamvargtillvaro som översättare i Norrland. Via SFÖ hittade jag också mina första leverantörer av översättningar till andra språk än tyska. Så kom då språkgrupperna in i bilden och jag blev tillfrågad att bli kontaktperson för den tyska språkgruppen. Det resulterade i DE-Netz, en diskussionsgrupp för terminologi- och andra frågor som är till för alla som översätter till eller från tyska. Idag är Jörg Heinemann samordnare för den tyska gruppen.

Vad anser du om CAT-verktyg?

– Jag var länge kritisk och motsträvig mot att använda CAT-verktyg, men verkligheten och kundens krav hann ifatt mig. Till sist var jag tvungen att befatta mig med detta ämne – och se där, så farligt var det inte. Jag måste erkänna att jag helt enkelt var lite rädd för det nya och okända – men framför allt trodde jag att jag inte hade tid att lära mig nya program och arbetssätt. Idag använder jag nästan dagligen CAT-verktyg. Samtidigt respekterar jag översättare som inte gillar att jobba med dessa, och vårt

Namn: Jürgen Bischoff
Bor i: Skövde och St. Jean du Gard
Översätter från–till: svenska–tyska
Verksam som översättare: 19 år
Medlem i SFÖ sedan: 1994
Specialist eller generalist? Generalist med några specialiteter
PC eller Mac? PC
Favoritordbok: *Elsevier's Dictionary of Wild and Cultivated Plants*. Det är den dyraste boken jag någonsin har köpt och man hittar nästan alla växters namn på latin, engelska, franska, spanska, italienska, nederländska och tyska (tyvärr inte på svenska, så om jag ska översätta från svenska till tyska måste jag gå omvägen via det latinska namnet)
Ett svärknäckt ord: "don"

sätt att betala översättare för jobb gjorda med exempelvis Trados skiljer sig nog avsevärt från hur andra översättningsbyråer hanterar detta. Självklart ska kunden ha fördelar av att vi använder CAT-verktyg – i form av en konsekvent terminologi, kortare leveranstider och något lägre priser vid *repetitions* och *matches* – men det måste också finnas en tillräckligt stor motivation för översättarna att investera tid och pengar i dessa verktyg. Förhållandet mellan den tid en översättning kräver och betalningen får inte försämrats för översättaren. Jag tror helt enkelt att en missnöjd översättare inte kan leverera samma kvalitet som en översättare som känner att han eller hon får en rättvis ersättning för sitt jobb och sina investeringar.

När är en översättning klar för leverans?

– Våra översättningar är leveransklara när vi har rätt ut alla oklarheter kring texten (innehålls-, fakta-, terminologifrågor och så vidare), när minst en granskare har läst översättningen och översättaren har tagit ställning till granskarens eventuella ändringsförslag samt när översättningen uppfyller alla övriga form- och kvalitetskrav som gäller för respektive uppdrag. I vissa fall står kunden själv för granskningen via sina säljbolag, agenter eller återförsäljare på respektive marknad.

Vad gör du om du får en reklamation?

– Reklama-vadå? Vad är det för något? Skämt åsido. Man kan inte vara verksam som översättare i 19 år utan att förr eller senare råka ut för en reklamation. Vi följer då en fast rutin. Först sätter vi oss på Euronomen in i vad kunden konkret har att anmärka på. Sedan skickas anmärkningarna vidare dels till översättaren, dels till en oberoende granskare med samma modersmål som översättaren. Utifrån de svar vi får in bestämmer vi huruvida reklamationen är befogad eller ej. Är den befogad

Jürgens 3 snabba tips till nya översättare

- 1. ÖVERSÄTT TILL DITT MODERSMÅL.** De översättare jag känner som är lika duktiga åt "båda håll" kan räknas på en hands tumme.
- 2. LÄR KÄNNA DINA** begränsningar och ta inte emot uppdrag om ämnet är helt okänt för dig. Även om man kan forska mycket på Internet och i facklitteraturen så lyser det nog snabbt igenom om man inte har den blekaste aning om det ämne man skriver om.
- 3. ETABLERA ETT SAMARBETE** med en bra granskare med samma modersmål (målspråk) som du och låt honom/henne läsa allt du översätter. Det kostar en slant, men det lönar sig på lång sikt. Själv har jag samarbetat med granskare i flera år nu och i de allra flesta fall innebär det en klar kvalitetsförbättring genom att stilistiska ojämnheter putsats bort och eventuella fel rättats till. Granskaren bör läsa din översättning en gång utan att jämföra med källtexten och markera de textställen som låter lite "kantigt". Därefter följer en andra genomläsning mot källtexten för att kontrollera fullständighet, namn, siffror, layout och så vidare.

försöker vi i första hand att rätta till eventuella felaktigheter så att kunden får en felfri produkt. I andra hand försöker vi kompensera kunden för eventuella olägenheter som felet/felen har orsakat. Det händer att kundens reklamationer är helt grundlösa, och då förklarar vi det för kunden med hjälp av expertutalanden eller allehanda "bevismaterial", som utdrag ur grammatiska regelböcker, skrivregler eller liknande. Likväl erkänner vi våra misstag när de har begåtts och gör allt för att undvika att kundens förtroende för våra tjänster tar skada. De flesta kunder vet dock att den översättare som aldrig gör misstag inte är född än.

GISELA THUNBERG
info@vox-populi.se

SFÖ-debatt

mats.linder@gmail.com

FOTO: STOCKXPERT

Expertsvar direkt

■ SFÖ-debatt är, som väl de flesta vet, SFÖ:s e-postdiskussionslista. Där har på senaste tiden diskuterats frågor som

- i vilken mån översättare är berörda av konjunkturnedgången (och hur man ska bete sig med exempelvis begäran om volymrabatt med hänvisning just till konjunkturen)
  - översättarna och a-kassan
  - huruvida översättaren ska se till att få sitt resultat fackgranskat (och hur vi i så fall ska ordna detta, kolleger emellan – och förstås se till att ta betalt för det)
  - den roll som den nya standarden för översättningstjänster i så fall spelar när det gäller kunders begäran om sådan granskning
  - lämpligheten av Excel som verktyg för hantering av ordlistor
  - lämpligaste sättet att få betalt från utlandet
  - idén att debitera timpris för hantering av stora mängder hundraprocentiga träffar i översättningsminnen
  - våra fördomar om olika länders "nationalkaraktärer" (en lång diskussion...)
  - är "prestanda" singular eller plural (samt diverse besläktade språkfrågor – språkfrågor är som man förstår ett kärt ämne på den här listan)
  - huruvida man kan översätta ttx-filer i Wordfast eller ej (och hur man i så fall gör) samt lämpligheten i att återge valda delar av listans diskussioner i Facköversättaren, såsom skedde i nr 4 förra året. Därav denna notis i stället för ett liknande referat. Möjligen blir det annorlunda i framtiden.
- Diskussionslistan är också ett medel för att snabbt få svar på översättningsfrågor vad gäller såväl språk som hjälpmedel. Ja, det finns strängt taget ingen översättningsrelaterad fråga som inte i rasande fart kan avhandlas här. För att bli medlem behöver man bara skicka ett mejl till sfoe_debatt-subscribe@yahogroups.com.

MDL

TEXTFÖRVANDLING

till ett nytt språk är något helt annat än

TEXTFÖRVANSKNING

Textdetaljer är din specialitet. Nu kan du få experthjälp med juridiska detaljer. Sveriges Facköversättarförening (SFÖ) har ingått ett samarbetsavtal med Alago Advokatfirma AB. Det betyder att du som medlem har förmånliga villkor. Kontakta oss gärna.

alago

© Alago Advokatfirma AB
kontakt@alago.se www.alago.se

Utlandsgruppen

utlandsgruppen@sfoe.se

Premiärkonferens i London

Svenska kyrkan i London.

Utlandsgruppens första sammankomst någonsin höll på att snöa inne i bakvattnet av Storbritanniens värsta snöoväder på 18 år.

Men det verkade som om gudarna eller om det var den helige Frans av Sales höll en skyddande hand över himlen i London och transportmedlen framkomliga denna helg.

Minikonferensen hölls i Svenska kyrkans bibliotek i svenskvarteret runt Harcourt Street i centrala London, en oas för svenskar och svenskofiler, med restaurangen Garbo, Harcourt Arms med den svenska salongen (läs vår) och

en affär med (lycka!) svensk mat inom ”lagom” promenadavstånd.

Tanken att göra något i ”verkligheten” i Utlandsgruppen som fram tills nu endast kommunicerat via e-post kom under sommaren 2008, och efter kontakt med Rob Williams och Peter Linton, vilka erbjöd sin hjälp, bestämde vi oss för att försöka ordna en träff i London och att den även skulle vara öppen för svenska översättare från andra organisationer.

Rob Williams inledde debatten om den svenska översättningsmarknaden med finanskrisen, ”the Credit Crunch”, och hur den påverkar oss översättare. De flesta var överens om att även om arbetsbördan inte minskat bland de närvarande så verkade det vara färre förfrågningar och flera prissänkingsförslag. Vissa översättare som tar betalt i dollar, euro och skandinaviska valutor har sett sina intäkter öka tack vare förändringar i växelkurserna. Rob rapporterade även om SFÖ:s prisenkät, vilken var av stort intresse för dem som inte tillhörde SFÖ. Vi diskuterade irriterande engelska termer/”peeves” i två språkrikttningsgrupper där just lagom, facilities och feature togs upp.

Efter en traditionell publunch så ägnades eftermiddagen åt både datahjälpmedlens och översättningsverktygens väl och ve. Peter Linton gick igenom användbara hjälpmedel som hårdvara, fördelen med flera skärmar, nyttiga programvaror som elektroniska lexikon, ordlisteprogram,

Utlandsgruppen i samkväm med en pint.

röstigenkänningsprogram, konverteringsprogram för PDF-filer, Internetsajter för översättare och mycket mer. Tips och information om olika översättningsverktyg flög i luften med förespråkare för både Trados och Wordfast och de som inte använde något CAT alls. Med den sista kanelbullens uppåten avslutades Utlandsgruppens första minikonferens och ett gäng ganska nöjda deltagare tog avsked av nya bekantskaper och kontakter, varav ett par även beslöt sig för att gå med i SFÖ.

Det är min förhoppning att minikonferenser kommer att hållas i fler länder där det finns SFÖ-medlemmar. Kontakta mig för ytterligare information om du är intresserad att hålla en minikonferens i ditt land.

ANETTE HERBERT

Sammanställande Utlandsgruppen
anette@amowi.com

Rubriksättning på Sydsvenskan

■ 23 glada Sydare slöt upp på Sydsvenskan Live, nämnda tidnings specialinrättade facilitet för just studiebesök. Sven Hovne, vår värd, var en ärrad tidningsman som hade jobbat på Sydsvenskan i 30 år. Först bjöd vår ciceron på ett både ambitiöst och spirituellt inledningsanförande, vid vilket vi uppmuntrades att avbryta och ställa frågor. Många av oss var nyfikna på allt från tidningens historia och journalistik till språklig kvalitet och dagens svenska medieklimat.

Ett mycket intressant inslag var ett antal valsituationer som chefredaktören ställdes inför, av typen ”publicera eller ej”, där vi i publiken också fick vara med

Tarja Koivunen, Karin Ashing, Lars Wiggers-Jepesen och Lisbeth Mejer arbetar intensivt för att få klart förstasidan till morgondagens Sydsvenska Dagbladet.

och diskutera utifrån ett etiskt-juridiskt perspektiv.

Den sista punkten på Live-programmet var ett spel. Vi fick dela upp oss i lag och varje lag fick i uppgift att sätta ihop en förstasida. Fingerade nyheter började ramla in från alla håll, och dessa skulle delegeras till ledig journalist för

vidare befordran till förstasidans layout. Vi måste bedöma stoffets relevans och nyhetsvärde, samtidigt som det var viktigt att alla rubriker var satta när tiden var slut. Skoj – men förvisso en apart och ovan arbetssituation för de flesta av oss SFÖ:are, vilket också syntes tydligt på en del av våra resultat. **FREDRIK VRANG**

Språkspalten

Sven Borei, transforlag@heskonsult.com. Irene Elmerot, irene@red.se

Analfabeten som översättare

Jag minns den ljuvliga dagen i skogen – den ilande floden vid vår sida och luften fylld av fågelsång – vår multikulturella storfamilj strävande likt vårens fågelsträck, pilande, dröjande, utforskande, men alltid i samma riktning på stigens givna mål.

Och mitt i den brokiga skaran vandrade vår yngsta dotters svärmor Marcella och min hustru Gisela, den ena med italienska som enda språk och den andra flytande på tyska, svenska och engelska, och med goda kunskaper på franska. Deras gester och åtbörder tydde på en livlig diskussion. Gisela ”föritaliade” sin franska och Marcella lyssnade med vidöppna sinnen, nickande, igenkännande – klang och återklang i en språklig symfoni. De saktade in på den smala stigen och fortsatte, efter en puff från ett förbipilande barnbarn, i sidled, men bara för att återigen stanna till. De kommunicerade, men mer än det – de översatte med de verktyg de hade till förfogande, en värld de var förtrogna med, en värld om barn, barnbarn och naturens upplevelse. Det fungerade nog så bra – för det som behövdes.

Det fungerade på samma sätt som icke läskunniga skulle kommunicera med sin läskunniga omgivning. På det sättet är icke läskunniga översättare, och helt visst tolkar. Men samtidigt transformerar de även ett sätt att tänka, sitt levnadskoncept till ett annat, helt

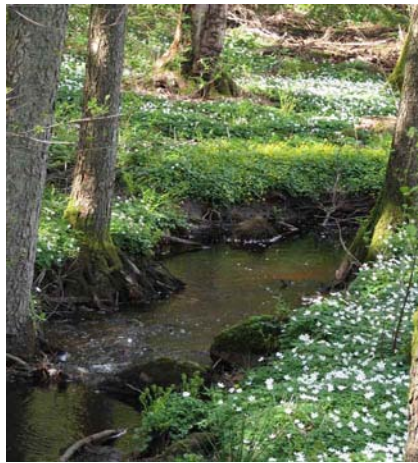

FOTO: GISELA THUNBERG

Plötsligt uppstod kommunikation.

likvärdigt, men totalt annorlunda. För under ordkonstruktionen och ordtanken ligger betydelsen, innebörden, ”memes”, och det är faktiskt detta som översätts från den ena kulturen till en annan, från den läskunnige till den icke läskunnige.

På så sätt blir de förmågor vi äger till verktyg för att hantera vår tillvaro. Vi kan använda oss av dessa i vårt dagliga liv precis som dessa båda kvinnor gjorde. Marcella dog för några år sedan, men i mitt minne lever detta rörande exempel av kommunikation genom översättning kvar. För Marcella fungerade det utmärkt.

SVEN BOREI

Översatt till svenska av

Gisela Möller Borei från engelskt original.

Finska

Kontaktperson: Aija Myllymäki, tel: +45 30 23 46 53, aija@fintext.net

Lite nya finska lästips

■ *Kalevalan sanakirja* (Kalevalas ordbok) av Raimo Jussila är den första omfattande ordboken över nationaleposet. Den innehåller nästan 8 000 sökord med förklaringar.

I antologin *Kielet kohtaavat* (Språken möts) av Jyrki Kalliokoski och Lari Kotilainen diskuteras bland annat hur språken påverkas av bland annat olika språkkontakter, mångspråkighet och kodväxling. I boken tas upp olika språk från klassisk grekiska till nyarabiska. Finskan behandlas bland annat som ett av Australiens minoritetsspråk och i

förhållande till estniska och svenska.

Pasi Heikura, känd från radioprogrammen Alivaltioshteeri och Aristoteleen kantapää, skriver om egendomliga, underhållande och fascinerande språkfenomen i boken *Aristoteleen kantapää – Fraasirikos ei kannata* (Aristoteleshäls – frasbrott lönar sig inte).

Kom även ihåg att nätversionen av *Iso suomalainen kielioppi* (Stor finsk grammatik) nu är fritt tillgänglig på <http://scripta.kotus.fi/visk/>

AIJA MYLLYMÄKI
aija@fintext.net

Spanska

Kontaktperson: Gisela Thunberg, 031-340 92 30, info@vox-populi.se

Spanska med accent i ”che”

Den ekonomiska kris som drabbade Argentina år 2001 orsakade flera stora förändringar inom landet, både av finansiell och social karaktär. Samtidigt orsakade devalveringen av den lokala valutan ”el peso” ett oväntat lyckligt fenomen: turistboomen.

■ Alla utländska turister som lockades av de låga priserna satte igång en ny industri: spanskundervisning. Enligt officiella uppgifter fanns det år 2004 ett femtiotal spanska institut och idag uppgår dessa till 400.

Varje år kommer cirka 30 000 utlänningar till Buenos Aires för att lära sig spanska och detta gör att Argentinas huvudstad har blivit den andra största spansktalande stad i världen, efter Madrid, där man lär ut Cervantes språk.

I Argentina talar man spanska på ett speciellt sätt (bland annat duar man med ”vos” i stället för med ”tú” som i resten av den spansktalande världen) men undervisningen sker på den traditionella spanskans nivå och därför kan eleverna kommunicera obehindrat i resten av Latinamerika och Spanien när de är klara med sina studier. Dessa sträcker sig vanligtvis över två-tre veckor men de bästa resultaten uppnås om man läser spanska i minst en månad, påstår samordnaren vid det spanska institutet för utländska studenter (ILEE).

Argentina delar ut ett officiellt diplom i spanska som främmande språk och här mäts den lingvistiska kompetensen och inte det lokala språkbruket.

Läs hela artikeln på spanska här: http://news.bbc.co.uk/hi/spanish/misc/newsid_7822000/7822675.stm

GISELA THUNBERG

FOTO: GISELA THUNBERG

Det är inte bara tango som lockar turisterna till Buenos Aires.

FOTO: STOCKXPRT

I korthet

Flitig nyordsskapare svåröversatt

– Vid översättandet av hans nyord räcker det inte att överföra enbart innehållet till ett nytt språk, i detta fall tyskan. Också formen måste bibehållas.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG
Harry Martinson

Martinson hade ju en avsikt med sin poetiska stil och de många nyorden, säger Dorothea Liebel i ett pressmeddelande om sin avhandling *Tageslichtfreude und Buchstabenangst* (Dagsljusglädje och bokstavsångest).

Dorothea Liebel analyserar i sin avhandling nästan 1 000 ord som Harry Martinson bildade för stunden när han skrev de två romanerna, och jämför hur likvärdiga översättningarna är i fråga om form, innehåll, funktion och effekt på läsaren. Som en del i avhandlingsarbetet har Dorothea Liebel också utarbetat och testat en modell för att analysera om översatta ordbildningar överensstämmer med originaltexten.

Forska om svenska?

■ Ebba Danelius stiftelse för sociala och kulturella ändamål utlyser ett anslag om cirka 150 000 kronor för vetenskaplig forskning eller undervisning i svenska språket. Ansökan kan avse forskning eller undervisning inom olika områden: svenskans struktur, svenska som andraspråk, språkteknologi, lexikografi, svenskämnets didaktik, standardspråkets utveckling, språksociologi m.m. Det är önskvärt att uppgiften har inriktning mot dagens svenska och att resultaten på sikt kan vara till gagn för svensk språkvård.

Läs mer på www.sprakradet.se

Partinamn med versaler

■ TT:s skrivregler är något av en bibel för svenska medier. Och från och med i år tycker TT att vi ska skriva namn på de politiska partierna med versaler. Beteckningen skrivs inom parentes om den anger en persons partitillhörighet, men utan parentes om den har karaktär av förkortning, till exempel S-ledare, MP-kritik. Källa: TT-språket.

S- och M-ledare.
FOTO: ANNA-LENA AHLSTRÖM, EMILIA OJJE

KERSTIN ORSÉN

Varför är EU-svenskan svåräst?

EU-svenskan har fått kritik för att vara bristfällig och svåräst. Ofta brukar de översatta lagtexternas komplexitet förklaras med skillnader i juridisk tradition och punktregeln (att interpunktionen i originaltexten ska följas). I en uppsats som har lagts fram vid Göteborgs universitet undersöker Ebba Harning om det kan finnas andra faktorer som påverkar EU-svenskans utformning.

Hon anser att det har saknats en problematisering av de strukturella skillnaderna mellan franskan och engelskan (källspråk) och svenskan (målspråk), och vilken betydelse de har för de resulterande översättningarna.

För att belysa dessa skillnader har hon valt att göra en kontrastiv studie av hur franska participfraser översätts till svenska i olika EU-texter. Participfraser är intressanta att undersöka, eftersom de är en typ av satsförkortning som gärna används i ett substantivorienterat språk som franskan. Dessa fraser gör det möjligt att komprimera texten i en syntaktiskt komplex text. Svenskan är däremot ett verborienterat språk: här föredrar man att använda finita satser.

Harnings undersökning visar också att möjligheten att använda participfraser är begränsad i svenskan. I enlighet med riktlinjerna för översättning av EU-rättsakter väljer översättarna i stället andra lösningar: de franska participfraser omvandlas till en annan typ av fras eller till en sats på svenska. En vanlig lösning är t.ex. en relativ bisats med determinativ förbindelse:

Les données de surveillance communiquées à l'autre partie [...]

De övervakningsdata som meddelas den andra parten [...]

Användningen av pronomenet *som* är inte oproblematisk, anser Harning. Det mindre formella och neutrala relativa pronomenet *som* ökar visserligen läsbarheten. Men den ensidiga användningen av det relativa pronomenet *som* förutsätter en enklare syntax.

I en syntaktiskt mer komplex text kan man i stället behöva använda numerus- och genusdifferentierande pronomen för att undvika missförstånd och öka läsbarheten.

En annan vanlig lösning i EU-svenskan är passivkonstruktionen. Enligt de svenska klarspråksriktlinjerna är detta en konstruktion som bör undvikas. I stället rekommenderas pronomenet *man* + en aktiv konstruktion. Men Harnings undersökning visar att detta pronomen ofta inte går att använda eftersom det finns så många subjekt i meningarna och det då blir oklart vad man syftar på. Ibland blir passivkonstruktionen helt enkelt en förutsättning för att skapa en idiomatisk och läsbar mening.

Ebba Harning drar slutsatsen att de strukturella skillnaderna mellan franskan och svenskan är stora och att detta också slår igenom i de svenska översättningarna. Med omfattande kontrastiva undersökningar skulle man kunna ta fram klarspråksriktlinjer som är anpassade till den syntaktiska komplexiteten, anser hon.

ANNA HERMERÉN

Uppsatsen "Syntaktisk komplexitet och behovet av specifika klarspråksriktlinjer för EU-svenskan – En kontrastiv studie av översättning av participfraser från franska till svenska i EU-lagtexter" kan laddas ner från www.uppsatser.se

Vilken betydelse har de strukturella skillnaderna i språken för översättningen?

FOTO: GISELA THUNBERG

FOTO: GISELA THUNBERG

Gör förenklat årsbokslut på www.skatteverket.se

Deklarera smartare

Skatteverket lanserar en ny e-tjänst som guidar dig igenom det förenklade årsbokslutet. Du behöver "bara" besvara frågorna.

Än en gång har den tiden kommit där det visserligen blir ljusare och varmare, men då vi också måste ta itu med de årliga deklarationsbestyren. Alla tillvarons höjdpunkter har väl också sina beska inslag, måhända. Den gamle kåsören Cello kallade en gång för länge sen ett kåseri för "Deklaration i lögn och ro", så det är klassiska vändor vi pratar om.

Gamla bussiga Skatteverket har emellertid i många år gjort sitt bästa för att förenkla deklarationsarbetet för såväl privatpersoner som företagare. Steg för steg har blanketterna fått allt flera rutor förtryckta. Något nytt i år? Jodå. För den som har enskild firma och som använder sig av förenklat årsbokslut finns det en ny e-tjänst som är riktigt rolig att jobba med. Den öppnar den 7 april och för att använda den i deklarationen måste man förstås ha e-legitimation, den elektroniska namnteckning som man får via sin bank. Å andra sidan kan man också nöja sig med att använda tjänsten som uträknings- och uppställningshjälp och

då behöver man inte e-legitimationen.

Men så är man alltså igång med bokslutsarbetet på ett smidigt sätt. Det är själva årsbokslutet som tjänsten hjälper till med. Jag är en av de få som har provat och jag är riktigt imponerad.

Tjänsten är "frågebaserad" vilket innebär att man svarar på ett antal frågor som leder fram till ett färdigt förenklat årsbokslut med balansräkning och resultaträkning. Nej, man slipper inte hålla reda på papper. Man måste fortfarande veta hur stora inköpskostnaderna var, hur stora kundfordringar man har vid årets slut, vilka lokalkostnader man hade och så vidare. Men systemet ställer upp allt i prydlig ordning, håller reda på momsen och summerar efter varje kostnads- och intäktsslag. Kronan på verket är som sagt att när rutorna är ifyllda finner man att – vips! – har man ett färdigt bokslut.

Flytta över till deklarationen

Det är bara det förenklade årsbokslutet man får hjälp med. Efter det måste man fylla i själva NE-blanketten, som är

den blankett man skickar in till Skatteverket. Det är NE-blanketten som är deklarationsbilagan. Men uppgifterna från årsbokslutet kan "lyftas" över från årsbokslutet till NE-blanketten och det är inte så illa det heller. NE-blanketten har ju årsbokslut på framsidan och skattemässiga justeringar på baksidan.

Direktavdrag för inventarier

Det finns ett förslag om att man ska kunna få direktavdrag för inventarier som kostat upp till ett halvt prisbasbelopp. Nu är som eventuellt bekant gränsen 5 000 kr för de flesta näringsidkare. Om det är dyrare inventarier än så, måste man göra värdeminskingsavdrag på dem. Avskrivningar, alltså. Om förslaget går igenom gäller lagen från 1 juli och då kan ni få dra av hela kostnaden för nya datorn redan vid deklarationen året efter inköpet. Detta givetvis att datorn kostar högst 21 400 kr, vilket är ett halvt prisbasbelopp.

LEIF EKERLING

Skatteinformatör vid Skatteverket

Rikstermbanken – en ny guldgruva för översättare!

Nu finns Rikstermbanken – med drygt 50 000 termposter och mer än 250 000 termer – som både är precis till innehållet och tillgänglig till formen (gratis på webbplatsen www.rikstermbanken.se). Och dessutom flerspråkig!

Översättare kan nog aldrig ha för många ordlistor eller länkar. När det gäller (fack)ordlistor finns det ett slags motsatsförhållande mellan precision och tillgänglighet: de ordlistor som man har eller enkelt kan få tag i är ofta för oprecisa och dem man behöver, det vill säga de som innehåller de där snäva facktermerna, är svåra att få tag i.

Post och bank – det bästa för terminologin

När infrastrukturminister Åsa Torstenson (C) invigde Rikstermbanken vid en högtidlig öppningsceremoni i Stockholm den 19 mars jämförde hon Rikstermbanken med andra banker. Skillnaden i dessa finanskrisens tider är dock att den här banken är trygg och öppen för alla jämt.

Det man sätter in och tar ut är termer, på svenska och andra språk. Och en bank är ett bra lagringsmedel för terminologi.

Varje begrepp beskrivs i termbanken i så kallade termposter. I en termpost samlas all information som rör ett visst begrepp, till exempel termer på ett eller flera språk, definitioner, förklaringar, anmärkningar eller exempel. I vissa fall, när det finns synonymer, ges en rekommendation om vilken term som i första hand bör användas eller om en viss term är avrådd, det vill säga inte bör användas.

I Rikstermbanken kommer också att finnas möjlighet att ta del av illustrationer och andra grafiska representationer.

Bakgrunden

Det är Terminologicentrum TNC i Sverige som har byggt upp Rikstermbanken med medel från den svenska regeringen. Idén om en nationell termbank är inte ny. TNC har alltid samlat in terminologi från olika källor i syfte att följa det svenska fackspråkets utveckling, men också för att kunna ha överblick och belägg för hur termer används i olika sammanhang.

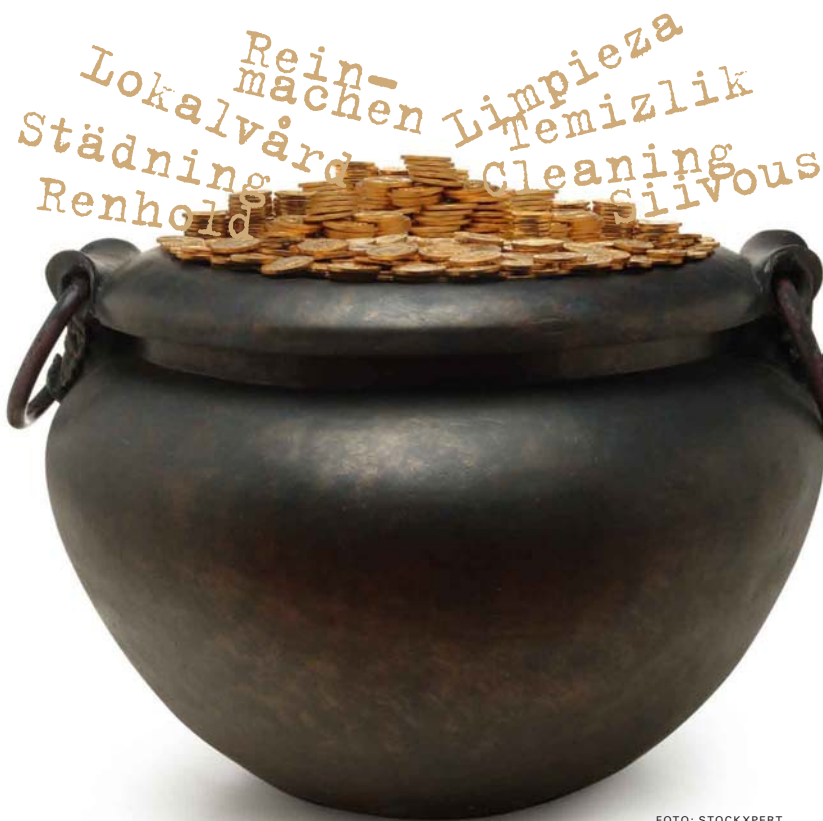

FOTO: STOCKXPRT

I *Svenskan i EU* (SOU 1998:4) framförde utredaren Kenneth Larsson ett förslag om en nationell termbank, och i dag tio år senare har den alltså blivit verklighet.

Andra viktiga steg på vägen har varit TNC:s medverkan i utvecklandet av Europeiska kommissionens termbank, IATE och i projektet EuroTermBank liksom utredningsarbetet kring en terminologisk infrastruktur för Sverige (TISS). Vikten av en nationell termbank har också betonats i olika dokument, bland annat i *IT-propositionen* (juni 2005) och i propositionen *Bästa språket – en samlad svensk språkpolitik* (juni 2005).

Källorna och leverantörerna

Rikstermbanken innehåller tre huvudtyper av terminologisamlingar: TNC:s egna ordlistor, terminologisamlingar från andra organisationer, främst myndigheter, och ett urval termer och definitioner ur lagtexter, föreskrifter och Statens offentliga utredningar (SOU). Majoriteten av innehållet utgörs av sådant som tidigare publicerats på webbplatser eller

i något fall även i bokform, eller i vissa fall som del av andra dokument. Att det i Rikstermbanken finns termer och definitioner från flera olika källor innebär naturligtvis att det kan finnas olika definitioner för samma begrepp. I ett första presentationsskede är det viktigt att man får se dessa olika definitioner, och det redan i träfflistan. På det sättet kan man som översättare genom begreppsbeskrivningen få en snabb inblick i begreppet och utifrån den sedan välja rätt ekvivalent på ett annat språk.

TNC har under det senaste året varit i kontakt med ett 100-tal olika myndigheter och frågat om de vill lägga in sina ordlistor eller terminologisamlingar i Rikstermbanken, och svaren har varit mycket positiva. När Rikstermbanken öppnades fanns alltså samlingar från ett stort antal leverantörer, både från offentliga och privata sektorn – och från många olika fackområden.

Innehållet

Förutom arbetet med programvaran för Rikstermbanken (som utvecklats av

TNC, med inspiration från bland annat den som används för IATE) har mycket tid ägnats åt innehållet. Vad får komma med i Rikstermbanken? För det första, fackspråk av alla olika slag, men inte allmänspråk. Helst ska allt innehåll hålla hög terminologisk kvalitet, vilket bland annat innebär att det ska härstamma från en tillförlitlig källa. Det bör också vara bedömt av både fackexperter och terminologer, något som inte kommer att gälla allt som finns i termbanken från början, utan blir ett mål att sträva efter.

Men vi har redan till öppnandet diskuterat en del frågor med några leverantörer. Vissa konsekvensändringar har gjorts, och med hjälp av en automatisk importkontroll har vi kunnat avhjälpa en del brister vilket har lett till ytterligare kvalitetshöjningar.

Språken

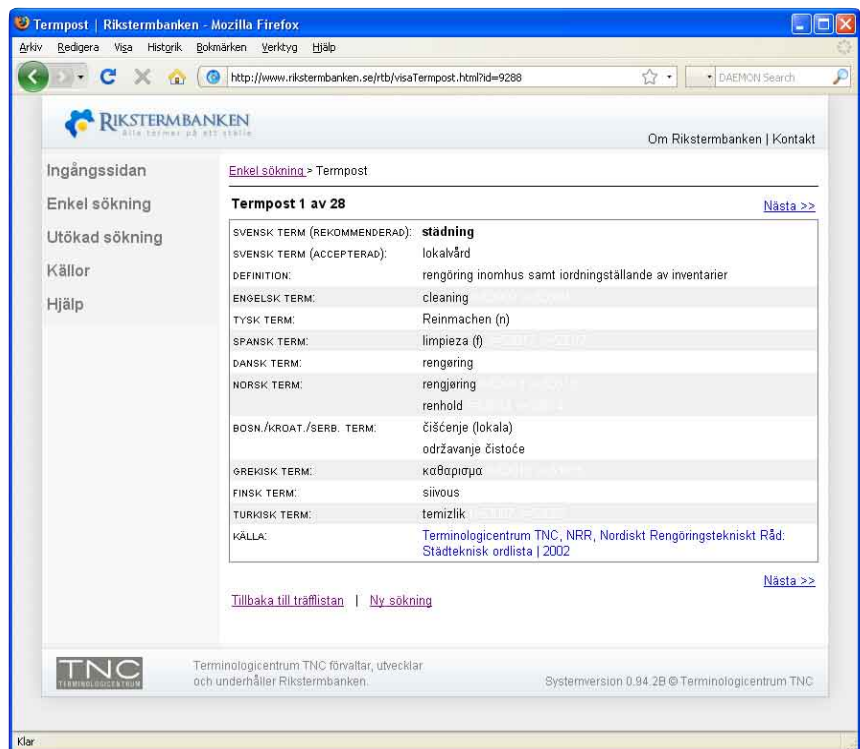
Utgångspunkten i Rikstermbanken har varit att beskriva den svenska begreppsvärlden. Det innebär inte att termbanken enbart innehåller svenska termer. Men ett krav har varit att varje termpost ska innehålla antingen en term på svenska eller en term på något av Sveriges minoritetsspråk – inledningsvis på finska och nordsamiska. (Förhoppningen är förstas att även den andelen ska växa med tiden.)

TNC:s ordlistor, som utgör en viktig grundstomme i Rikstermbanken, har i de flesta fall ekvivalenter (termmotsvarigheter) på flera språk och det gäller också för många andra samlingar som inkorporerats i termbanken. Vid öppnandet finns termer på ett tjugotal språk med. (Antalet termer per språk presenteras i faktarutan nedan.) Förhoppningen är givetvis att antalet termer per språk liksom antalet språk ökar.

Hur många språk som finns med i varje termpost varierar med de olika källorna – från enbart svenska upp till ett tiotal. Begreppsbeskrivningar (definitioner, förklaringar, anmärkningar) finns i vissa fall även på andra språk, även om svenska är det vanligaste. Så långt det har varit möjligt har vi angivit vem som bidragit med utländska ekvivalenter, men det har inte alltid varit möjligt att ange status (rekommenderad, accepterad, avrådd) för termer på motsvarande sätt som för svenska.

Användarna

Rikstermbanken är tänkt att vara till nytta för alla som har en terminologisk fråga eller behöver lösa ett terminologiskt problem. Vem som helst kan egentligen ha nytta av att söka bland termer och definitioner, till exempel när termer dyker upp i elräkningar, myndighetsbeslut eller manualer.

En rik källa för de som i sitt arbete behöver använda termer, till exempel teknikinformatörer, jurister, journalister – och förstas tolkar och (fack)översättare.

För några grupper blir nog Rikstermbanken en särskilt viktig resurs: de som i sitt arbete behöver använda termer, till exempel teknikinformatörer, jurister, journalister – och förstas tolkar och (fack)översättare.

Detta är bara början ...

Rikstermbanken ska bli en ingång till en *unik* sammanställning av terminologisamlingar och ordlistor från ett stort antal ämnesområden. Därför är det viktigt att Rikstermbanken kontinuerligt fylls på med nytt material.

Rikstermbankssektariatet, som utgör en särskild enhet inom TNC, kommer att fortsätta fylla termbanken, men också revidera det befintliga materialet. Och när det gäller utvecklingen av Rikstermbanken har vi många idéer: Vi vill erbjuda användaren sökning på källor eller grupper av källor, möjlighet att kommentera varje termpost, information om de senaste tillkomna samlingarna och uppdateringar. Dessutom planerar vi diverse olika informationsinsatser, bland annat sökkurser (hur söker man som översättare bäst i Rikstermbanken?).

Vi hoppas förstas också på mycket återkoppling från användarna – då blir Rikstermbanken ett verkligt levande språkverktyg. Eller för att fortsätta bankjämförelsen: ju mer som sätts in desto mer tjänar vi.

HENRIK NILSSON

terminolog vid Terminologcentrum TNC
henrik.nilsson@tnc.se

Om TNC

Terminologcentrum TNC är Sveriges nationella centrum för fackspråk och terminologi och har så varit sedan 1941. Samordning, överblick, kontinuitet och förnyelse är viktiga honnörsord för TNC, och huvudsyftet med verksamheten är att i vid bemärkelse bidra till att förbättra den fackspråkliga kommunikationen i samhället.

Språken i Rikstermbanken

Ungefärligt antal termposter som innehåller minst en term på språket i fråga (dvs. det totala antalet termer per språk är större):

danska: 14 000
engelska: 41 000
finska: 19 000
franska: 25 000
nordsamiska: 1 400
norska: 12 000
ryska: 3 200
spanska: 3 000
svenska: 57 000
tyska: 28 000

Dessutom finns poster som innehåller bosniska, estniska, färöiska, grekiska, grönländska, latin, japanska, kroatiska och turkiska.

FOTO SAMTLIGA SCHACKBILDER: STOCKXPRT

Gör rätt drag i kristider

Vet du vart ditt företag är på väg? Thea Döhler, professionell rådgivare för översättare, ger konkreta tips på vad du kan tänka på för att marknadsföra ditt företag och bygga varumärke i finanskrisens lågkonjunktur.

Kris – men vilken kris? Vissa brottas med ordernedgång och ökande konkurrens; andra vet varken ut eller in av allt jobb. Medan Volvo har skrivit ner sina produktionsplaner och Saab hotas med stängning kör en del småbilstillverkare på kontinenten med extraskift. Även inom IT-, teknik- eller modebranschen finns det vinnare och förlorare – och bland översättarna likaså: en av mina kursdeltagare berättade för mig att hon letar extrajobb för att få ihop det och egentligen inte har några pengar över till fortbildning eller marknadsföring. En annan deltagare ansåg sig tvungen att lämna tidigt för att hinna med uppdragen och berättade att helg-arbete blivit regel snarare än undantag. Alla har det inte likadant. Därför borde

man inte låta sig skrämmas av den uppsjö av negativa rubriker vi ser i tidningen eller på nätet varenda dag numera.

Gör en nulägesanalys

Analysera din position för att se precis var du står. Hur ser det ut på dina marknader – kunderna, branscherna, länderna? Har de råkat i spinn, stagnerar de kanske bara eller går de till och med mot trenden och utvecklar sig positivt? Håller de på att dö eller har de tillräckligt med kraft att växa? Kan de säkra din existens på ett hållbart sätt? Och vad sysslar dina konkurrenter med? Har du någonting att erbjuda som är mera övertygande än vad de har? Vilka nya marknader skulle du kunna etablera dina befintliga tjänster på? Det kanske

finns en nisch där som passar just din kompetens – fast då uppstår naturligtvis ytterligare några frågor: Behövs nya investeringar? Vilka? Har du tillräckligt med resurser? Klarar du det ensam, eller kanske tillsammans med en partner eller ett nätverk?

Ta dig tid att omvärldsbevaka

Följ marknaderna och lyssna på vad dina kunder har att säga. Var känslig för undertoner så att du kan tyda trender i god tid och reagera därefter. Hur utvecklar sig dina kunders och dina kunders kunders affärer? Vilken potential för uppdrag kan det finnas där? Är dina kunder nöjda med ditt utbud av tjänster, din kvalitet och din service? Kommunicera! Fråga vad de vill ha – dina kunder kommer ju inte att

sluta vilja ha någonting. Om det finns (tillägs-) tjänster de kan behöva är det kanske läge att komma med nya och för dina kunder överraskande förslag på tjänster som de kan ha nytta av – även om förslagen till en början kan kännas avlägsna? Kontinuitet, trovärdighet och mod behövs i dåliga tider. O2, det tyska dotterbolaget till den spanska mobiljätten Telefónica, har visat oss hur man gör: För att förbättra sin kundservice och främja personliga kontakter mellan kunderna och kundtjänstans ställda har företaget skickat sina talsvarsrobotar i pension.

En nyligen genomförd kampanj (på tv, i tidskrifter, på nätet) visar robotarna som njuter av sin pension vid poolen, i fjällen eller till sjöss.

Kvalitetssäkra ditt arbete

Gör inga avsteg från kvaliteten på ditt arbete! Fundera hellre på hur du kan säkra eller förbättra den. I kris-tider ser företagen till att hålla i pengarna, men mest genom att fundera extra noga på hur och för vad de ska spendera dem. Och översättningar behövs ju fortfarande. Inte ens i krisen rivs tull- eller språkbarriärer automatiskt. Kulturella

"Clients realize that their foreign buyers will not suddenly start speaking English just because the economy isn't good: they will still need translations"

förklarade Rory Cowan, CEO för Lionbridge, inom ramen för en studie av Common Sense Advisory i november 2008.

skillnader försvinner inte och knappast några traditionella affärsvanor heller. Aktiebolag är fortfarande tvungna att publicera sina årsredovisningar och kommunicera med ägarna och kunderna.

Sätt rätt pris

Motstå frestelsen att sänka dina priser och kanske jobba under självkostnad för att behålla kunder eller vinna nya. Dels kan det sabotera din ekonomi och dels skulle du locka till dig kunder som inte bara är mycket priskänsliga utan samtidigt oftast präglade av dålig betalningsmoral och ringa lojalitet. Tänk hellre på vad du kan använda den fria kapaciteten till på ett mer lönsamt sätt.

Välj ut din spjutspetskompetens

Om du vill säkra din position på marknaden och undvika priskrig så behöver du nya strategier. Du måste uppnå expertstatus och en unik position genom konsekvent specialisering. Även om du arbetar med ett "litet" språk (och svenskan anses som ett sådant på den internationella marknaden) och på många fackområden (generalist) så får du ändå tränga dig in i marknaden "som en vass kil" för att få en bra förankring. Har du gjort detta kan du sedan succesivt utöka utbudet. När du ger dig ut på en ny marknad ska du fokusera på en

väldefinierad målgrupp och dess intressen och behov – som juridisk översättare till exempel på "sjörätt för rederier" eller som tekniköversättare på "tillverkning av tryckpressar och efterbehandlingsmaskiner".

Utveckla ett hållbart marknadsföringskoncept

Om du inte redan gjort det – och det har de flesta inte – så är det läge att utveckla ett långsiktigt och bärkraftigt marknadsföringskoncept nu. De allra flesta översättare planerar nämligen inte sina marknadsföringsåtgärder utan bestämmer sig spontant för att annonsera eller göra ett utskick. Det kan ju fungera ibland, men oftast är denna metod inte särskilt framgångsrik. Och sedan klagar du kanske över att det hela aldrig leder till någonting. För att din marknadsföring ska lyckas ska den vara:

RIKTAD – den ska ta hänsyn till dina egna affärs mål men måste främst vara planerad och utformad enligt målgruppens särskilda behov.

KONTINUERLIG – den ska vara ett fast inslag i din yrkesvardag och bör tilldelas tillräckligt med resurser (pengar, tid).

INDIVIDUELL – du ska hålla en klar och övertygande profil som skiljer sig avsevärt från andra "leverantörer", och du ska bemöta kunderna som individer.

FLEKSPÅRIG – du ska länka samman flera åtgärder såsom reklambrev, telefonsamtal, pressmeddelanden, webbsida och →

Ta tag i dina surdegar

Använd din lediga kapacitet i tider av svag efterfrågan för att komma ifatt det som det aldrig funnits tid till. Eliminera svagheter och behåll och utöka styrkor. Nästa gång konjunkturen vänder uppåt kommer du att kunna profitera – i motsats till konkurrenterna som kanske inte utnyttjat sin tid lika konstruktivt.

1. Rensa på skrivbordet och i filerna och pappershögar. Ta hand om arbeten för bokföringen och självdeklarationen. Förvalta referens- och terminologifilerna. Bygg och vårda dina personliga nätverk. Kort sagt – ta itu med det som kanske legat kvar sen högkonjunkturen.

2. Fördjupa dina kunskaper i dina fackämnen och lär dig att hantera

dina verktyg bättre – det finns fantastiska upptäckter att göra i manualer! Kanske behöver du lite extrakunskaper i tids-/resursanvändning och kontorsorganisation? Jobba med dina "mjuka" färdigheter och gör dig redo inför kundsamtal och prisförhandlingar.

3. Investera i din infrastruktur:

ny maskin- och programvara, bättre fast eller mobilt bredband ... Kontrollera om din arbetsplats uppfyller ergonomiska standarder. En ny kontorsstol eller ett höjddjusterbart skrivbord är bra mot ryggont och kan även förbättra din prestationsförmåga avsevärt!

4. Håll dig uppdaterad om tekniska nyheter inom översättaryrket. Var

mottaglig för den senaste utvecklingen kring Web 2.0, även om fördelarna med RSS-flöden, blogg, sociala bokmärkningstjänster, taggmoln och Twitter inte omedelbart verkar uppenbara.

5. Se över dina processer – fungerar allting smidigt och snabbt på din sida, från offertskrivning till fakturering? Svagheter och brister borde avhjälpas. Överväg om det inte kan vara ekonomiskt vettigt att inhämta expertråd (marknadsförings-, IT-, DTP- eller terminologikonserter, revisorer, programmerare, korrläsare, ...).

6. Var inte rädd för att äntligen ta den välbehövliga och länge uppskjutna semestern för att ladda batterierna inför nästa översättningsmaraton. Alla kriser tar slut någon gång!

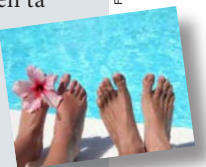

FOTO: STOCKXPERT

dina uppgifter i databaser, kataloger och webbportaler.

HELGJUTEN – de enskilda marknadsföringsverktygen ska samordnas klokt och synkroniseras, och ditt framträdande ska vara detsamma oavsett medium.

IHÄLLIG – sätt inte igång med kampanjer bara för att snart överge dem, utan håll kontakt med intressenterna och led dem till uppdraget, steg för steg.

Marknadsför kontinuerligt

Banta inte ner din marknadsföringsbudget. Strunta i konjunkturcykeln och fortsätt i samma takt som förut. När omsättningssiffrorna minskar är du kanske frestad att sänka kostnaderna här, men en enkät bland marknadsföringscheferna som genomfördes av BBDO Consulting i februari 2009 har visat att 73 procent av dem vill behålla samma budget och 15 procent ämnar utöka den. Om du drar ner på dina aktiviteter är faran stor att du lämnar fältet fritt för andra som kanske kommer att bli synligare än du. Glöm inte att du bara får förfrågningar om folk känner till dig! Den som inte finns får heller inte några uppdrag. Så frågan är: Syns du och dina tjänster? Är din webbsida hemsida professionellt utformad och attraktiv? Lyckas du att fånga potentiella kunders uppmärksamhet?

Nå ut med ditt budskap

Kontrollera om dina aktuella åtgärder är ändamålsenliga och effektiva. Har du valt rätt kanaler till rätt målgrupper? När ditt budskap fram till de tilltänkta adressaterna? Är det lätt att hitta dig på nätet? Har din annons på Google varit framgångsrik? Står de resurser som används i ett rimligt förhållande till den omsättning som kommit till? Din planering måste också ta hänsyn till att alla åtgärder riktade mot andra företag måste vara långsiktiga, eftersom försäljnings-

cykeln inom översättningsbranschen kan vara från flera månader till uppemot ett år eller mer.

Använd nätet

Underskatta inte betydelsen av Internet och marknadsföring på nätet! Enligt Trygg-Hansas nordiska småföretagarundersökning från februari 2009 har drygt vartannat småföretag i Sverige en egen hemsida; bara danskarna har fler. Man kan väl i dagsläget utgå ifrån att alla stora företag har det. Och nätet används i allt större utsträckning för att hitta information om produkter och tjänster, både på företag och i hushållen. Det är sökmotorerna, främst Google, som spelar den viktigaste rollen. En tysk studie om marknadsföring på nätet vars resultat sannolikt även håller för Sverige (Online-Marketing-Trends 2009) har visat att de flesta företag prioriterar användarvänlighet och sökmotoroptimering i utvecklingen av deras webbplatser 2009, följt av marknadsföring via e-post, resultatmätning och sökmotorannonser (Google AdWords). Experterna anser att alla dessa instrument borde vara obligatoriska även för småföretag och egenföretagare.

Berätta om dina framgångar

Kommunicera mot trenden. Dåliga nyheter sprids snabbare, men ständigt gnäll om krisen håller helt enkelt inte. Publicera helst positiva budskap för att bygga upp förtroende: framgångsrikt avslutade projekt, uttalanden av nöjda kunder, uppdrag som rots i land, positiva resultatsiffror. För att säga det rakt ut: Vem vill jobba med förlorarna?

Kom ihåg att en kris i det långa loppet alltid för med sig något positivt också. Krisen skiljer agnarna från vetet, marknaderna anpassas och ekonomiska spelregler omorganiseras. Företag som endast fokuserar på lågt pris och glömmar kvalitet kommer att få det svårt på

marknaden. Tvivelaktig kvalitet blir alltmer svårsäld, och excesserna kommer att dämpas (tänk översättningsplattformar på nätet med automatiska kostnadsförslag i realtid).

Eller som den tyska ordbokförläggaren och kända talaren Florian Langenscheidt sa i en intervju med marknadsföringstidskriften *Acquisa*: ”90 procent av allt som människor är rädda för händer aldrig, och de resterande 10 procenten händer ändå – vare sig jag är rädd eller inte.” (*Acquisa* 3/2009, sid. 20).

Personligen tycker jag att det trots allt är befogat att förbli försiktigt optimistisk. Bara du stannar vid rodet! Bara du inte fortsätter i samma takt när vinden vänder! Tänk över din kurs. Sätt nya segel.

DR THEA DÖHLER

© 2009 Triacom Konsulttjänst,
Dr Thea Döhler
Översättning: Per Döhler

FOTO: MATTHIAS FUCHS

Thea Döhler är psykolog, företagsekonom och översättare och har varit verksam som konsult åt översättare och tolkar och deras yrkesföreningar i Tyskland sedan 1997. Hon var projektledare för den nordtyska översättarföreningen ADÜ Nord:s prisenkät 2005 och organiserade dess fackkonferenser (2002, 2003, 2005, 2007). Hon ansvarar även för ADÜ Nord:s unika hjälptelefon för marknadsföring, som är tillgänglig två gånger i månaden. Mer info: www.consulting.triacom.com

Magisterprogram i facköversättning 60 högskolepoäng

Studera på heltid i Växjö eller på deltid/distans var du vill – du väljer själv!

Läs mer på www.vxu.se/hum/hum/utb/program/translation/.
Ansök senast den 15 april via www.studera.nu

Svenska som källspråk – ett vinnande koncept?

Mårten Gantelius slår ett slag för att använda svenska som källspråk då en text ska översättas till flera olika språk. Han ser bara fördelar med sitt koncept och menar att det kan generera mycket översättningsuppdrag.

FOTO: STOCKXPERT

Det svenska språket tar mindre utrymme enligt artikelförfattaren.

Allt började egentligen hösten 2004 med ett ganska stort jobb – det mesta levererat från Montego Bay, Jamaica – från engelska till svenska om en ny IT-produkt avsedd för stora och medelstora företags globala data-säkerhet. Texten skulle översättas till ett stort antal språk. Jobbet till mig och en finsk översättare gick via en liten dansk översättningsbyrå.

Det första jag gjorde var att be IT-företagets svenska ombud om en lista på termer och översättningar. Jag fick ingen termlista och när jag kommit långt in i arbetet började det svenska ombudet för IT-företaget att komma med synpunkter på terminologin. Jobbet innehöll många allmänt gällande termer, men även en hel del företagsspecifika, och arbetet borde ha börjat med att upprätta en termdatabas innan en översättare ens anlätades.

De amerikanska källtextförfattarna hade missat målgruppen. Målgruppen var kvalificerade beslutsfattare – kanske utan kunskap om alla IT-förkortningar och akronymer – som skulle köpa produkten. Inte IT-snubbar! Jag reparerade det som stod i min makt att reparera, men det är trots allt begränsat hur mycket översättare kan trollda.

Betydligt kortare på svenska

När jag förutom ovanstående problem noterade att min svenska måltext innehöll cirka 40 procent färre ord än den engelska källtexten uppstod idén: Tänk om jag hade fått bestämma! Då hade källtexten skrivits på svenska av den duktigaste skribenten på det svenska IT-kontoret med innehåll enligt det amerikanska huvudkontorets anvisningar.

Därefter hade den svenska texten fått utgöra källtext för alla andra översättningar.

I november 2008 gjorde jag ett jobb där en svensk koordinator anlätas för att ta fram översättningar till svenska, danska, norska och finska. En stor engelsk bank var på väg att öppna filialer i Stockholm, Köpenhamn, Oslo och Helsingfors. Översättningen gällde kravspecifikationer på kabeldragning, serverrum, säkerhet med mera.

Inte heller inför detta jobb fanns det någon termdatabas eller termlista tillgänglig även om det var riktigt många viktiga termer i texten. Den engelska källtexten gick inte att översätta – åtminstone inte för mig. Varje mening var ett stort slagsmål för att lista ut – inte vad källtextförfattaren menade utan att lista ut det tekniska innehållet och se till så att detta så korrekt som möjligt blev återgivet i min svenska ”översättning”. Min ”översättning” innehöll cirka 35 procent färre ord än den engelska källtexten, och mitt pris var 1,70 SEK/ord vilket gav mig en riktigt usel timförtjänst för jobbet.

Tar igen på gungorna

Därefter fick jag erbjudande om att även göra översättningen till danska. Jag tackade ja under förutsättning att jag fick använda min egen svenska översättning som källtext. Det fick jag. Mitt pris var 1,50 DKK/ord, och därutöver fick min korrekturläsare 0,30 DKK/ord. Här tog jag tillbaka på gungorna det jag förlorat på karusellerna.

Kostnadsberäkning: Vi kallar antalet ord i den engelska källtexten för A, priset för min svenska översättning för B och priset för min danska översättning för C. I november 2008 var 1 DKK=1,35 SEK.

Alla priser är exkl. moms.

$$B = A \times 1,70 = 1,70 A$$

$$C = 0,65 A \times (1,50 + 0,30) \times 1,35 = 1,58 A.$$

Inga klagomål inkom från danskarna. Men om koordinatören hade använt en översättare med danska som modersmål hade den översättningen blivit ännu billigare.

Mitt angreppssätt innebar att de svenska och danska översättningarna blev konsistenta beträffande de tekniskt nästan identiska kravspecifikationerna för de olika bankfilialerna. Hade de blivit det om översättningarna gjorts ”traditionellt”?

Handbok om informationssäkerhet

Christina Jonsson är ordförande i Susec som arbetar med informationssäkerhet på de svenska universiteten. Den av henne delvis skrivna och i övrigt koordinerade handboken i informationssäkerhet innehåller cirka 60 000 ord (Se www.susec.sunet.se). Jag ansvarar för språkgranskningen av källtexten, alla översättningar samt för termdatabasen i WebWordSystem. När vi är klara med den engelska översättningen fortsätter vi med andra språk i den takt önskemålen strömmar in.

Trots att det var många språkfel i handbokens första två avsnitt – ”Regler och policy” och ”Organisation” – valde jag att få dem översatta redan i december. Vi var tvungna att ha något att komma med inför besöket hos IT-chefen

Kampanjknapp för SFÖ:are?

FOTO: MÅRTEN GANTELIOUS

IT-chefen Jeremy Whyte tillsammans med Christina Jonsson i Jamaica.

Jeremy Whyte på Mits, University of the West Indies. Tack vare att jag fick den erfarna auktoriserade translatorn och SFÖ-medlemmen James Hurst till att göra översättningen visste jag att den skulle bli perfekt trots språkfelen.

Men nu har jag återgått till den rätta tågordningen och har gjort en språkgranskning av den svenska källtexten. När kunden så önskar upprättar jag en termdatabas innan någon ytterligare översättare anlitas. Många olika författare har skrivit avsnitten i handboken, så en stor del av språkgranskningen har bestått av att se till så att alla avsnitten i handboken är skrivna i upphovskvinnan Christina Jonssons stil och med hennes ordval.

Spelmanualer till många språk

Philip Bennefall är 19 år gammal och går sista året i gymnasiet. Philip är blind sedan födseln. För 5 år sedan när hans seende kompisar spelade dataspel började Philip utveckla sina egna dataspel för synskadade. Nu är Philip i gång med att skriva en manual för hur andra synskadade ska kunna skapa sina egna dataspel. Grabben skriver en utmärkt amerikansk engelska – spelproffsens språk. Jag kommer att göra översättningen till svenska vilken därefter kommer att utgöra källtext för resten av översättningarna. Därutöver kommer jag att ansvara för termdatabasen i Web-WordSystem och i första omgången för översättningarna till spanska, tyska och franska. De utvecklade spelen tar Philip naturligtvis betalt för, men manualen blir Philips gåva till världens alla unga synskadade.

Konsekvenser av konceptet

Den högre kvaliteten och de lägre kostnaderna för kunderna hoppas jag framgår av ovanstående exempel.

Om konceptet får genomslagskraft skulle det innebära en viss omfördelning av översättningsjobben:

1. Översättare från alla språk till svenska skulle få lika många jobb som tidigare.
2. "Svenska" översättare med andra språk än svenska som modersmål är de stora vinnarna.
3. De översättare med svenska som modersmål och som inte bara begriper sig på ord utan även på bilder och kundernas helhetsbehov är också vinnare.

Förflorarna är de utländska översättare som inte kan svenska. Men är det något vi svenska översättare kan ta hänsyn till om kunderna tack vare oss kan få en modern och bättre översättningsprodukt till en lägre kostnad?

MÅRTEN GANTELIOUS

civ.ing., dansk-svensk translatorsexamen
marten.gantelius@gmail.com

Fortbildningsgruppen

fortbildning@sfoe.se

Eva Hulterstam-Ericsson,
Daniel Lodeiro (kursledare)
och Gwyneth Olofsson.

FOTO: ALF NILSSON

Tradoskurs i Göteborg ...

Det var fullsatt när Daniel Lodeiro under två heldagar i slutet av januari guidade oss genom Translator's Workbench och TagEditor.

■ Den första dagen var det grundkurs i Translator's Workbench, och vi fick bland annat lära oss hur Trados och Word samarbetar, hur ett Trados-minne är uppbyggt, hur man skapar ett översättningsminne och vilka olika inställningar i Trados som kan vara bra att känna till. Efter all teori var det äntligen dags att börja översätta med hjälp av Workbench och, slutligen, "rensa" den översatta texten och få fram det önskade resultatet: en leve-ransfärdig översättning.

... och i Malmö

Precis som i Göteborg var Trados-kursen i Malmö den 30 januari för Daniel Lodeiro fulltecknad.

■ Vi pratade en del om att det är svårt att hitta rätt nivå på kursen så att den har något att ge olika kursdeltagare med olika förkunskaper. Eftersom jag är med i Fortbildningsgruppen vet jag att suget efter Tradoskurser alltid är stort, men att kunskaperna varierar.

Den här gången hade Daniel Lodeiro valt att vara ganska specifik i vilka förkunskaper vi förväntades ha i Windows och Word för att kunna tillgodose oss kursinnehållet, vilket jag personligen uppskattade mycket. Då behöver ingen vara osäker på om de har de förkunskaper som krävs, och risken för att kursen "hakar upp sig" på grund av att någon deltagare behöver extra hjälp minskar. I samma utskick fick vi också kursmaterialet och möj-

Dag två erbjöds vi att bygga på våra TW-kunskaper. Vi importerade och exporterade minnen i Translator's Workbench och diskuterade hur man organiserar sina minnen – ska man ha ett enda stort minne eller flera, mindre? Vi lärde oss också hur man kan "rensa" filer manuellt och fick inpräntat i oss vikten av menyalternativet Fix document, som kan vara räddningen i många situationer.

Därefter var det dags att ta sig an TagEditor och gå över till andra filformat såsom html, xml och sgml. En rad praktiska övningar gick ut på att lära sig se taggar, införa och kopiera taggar och skydda taggar.

Efter två intensiva kursdagar med många nya och gamla SFÖ-kontakter blir det nu tillfälle att börja tillämpa de nyförvärvade kunskaperna i det dagliga översättningsarbetet.

EVA HULTERSTAM-ERICSSON

lighet att skicka in frågor, vilket blev ett tillfälle att påverka kursen som jag verkligen tycker är bra!

Själv arbetar jag regelbundet både i Translator's Workbench och TagEditor och var beredd på att allt kursinnehåll inte skulle vara nytt. Mitt mål var att bli säkrare på att använda programmen, och inte känna mig så feg när det gäller att göra egna inställningar samt att fundera lite över de olika val man har och inte bara köra på som jag brukar. Jag hade även frågor på små, men irriterande, problem som jag stött på efter att ha använt programmen ett tag, som jag fick svar på och tycker att kursen väl motsvarade mina förväntningar. Nu har den där gnagande känslan av att det finns en massa funktioner och finesser som jag inte känner till minskat betydligt.

Och att träffa lite trevliga kollegor är ju som bekant alltid trivsamt – att gå på kurs är inte bara matnyttigt utan även kul!

ÅSA Q. AHNFELT

Till minne

FOTO: ANNE MARIE SIXTENSSON

Gunnel A Wallgren

Vi har mist en fantastisk vän och en god kollega. Den 21 februari i år förlorade Gunnel A Wallgren kampen mot cancer.

■ Gunnel jobbade som facköversättare från engelska, franska, norska och danska till svenska inom medicin, psykologi och pedagogik. Tack vare sin gedigna utbildning som med.kand., logoped och facköversättare samt sitt brinnande intresse för terminologi och språk var hon en ytterst respekterad facköversättare och kollega. Gunnel översatte en stor mängd facklitteratur och andra krävande texter inom bl.a. det medicinska området och i slutet av 2008 belönades hon med Lars Salvius-föreningens stipendium för sitt idoga och mångåriga arbete. Som initiativtagare till ett projekt att göra en svensk översättning av International Medical Nomenclature (SNOMED), som omfattar ca 300 000 termer, anlätades Gunnel dessutom som konsult av Socialstyrelsen. Detta var ett uppdrag som Gunnel tyvärr aldrig hann avsluta.

Utöver sina enorma fackliga kunskaper var Gunnel en oerhört social och omtänksam person som hade en förmåga att få alla omkring sig att känna sig unika och speciella. Gunnel slog ofta knut på sig själv för att hinna med alla sociala engagemang: Hon var en passionerad lyssnare och alltid intresserad av vad andra hade att berätta och man trivdes alltid i Gunnels sällskap.

Gunnel var en del av SFÖ:s "Jönköpingsgäng", som vi har kallats, och vi kommer att sakna Gunnel och hennes värme, livsglädje och vishet, men vi är tacksamma för alla trevliga luncher, kurser och festliga tillfällen vi har fått tillbringa i hennes sällskap.

Genom sorgens mörker lyser minnas ljus.

ELISABETH VON PAST
TERESA AXÉN
ANNE MARIE SIXTENSSON

Boktipset

Brett Jocelyn Epstein, brett@awaywithwords.se

Grammatiskt

Jag var nyligen hos en vän i Wien och jag blev avundsjuk på alla böckerna hon ägde – många handlade om språk och såg väldigt intressanta ut. Jag hade inte tid att läsa alla, så jag valde *Biting the Wax Tadpole* av Elizabeth Little. Rolig titel, tyckte jag.

Little's bok handlar om grammatik och hur den funkar i olika språk. Little tycker mycket om språk men erkänner att hon inte är så duktig på att lära sig dem. Hur som helst tycker hon att det är intressant att tänka på till exempel varför det finns 18 kasus på ungerska och 17 i baskiska eller hur "deponent" verb funkar (de verkar vara passiva men är faktiska aktiva, som "lyckas" eller "finnas"). Hon skriver om substantiv, verb, bestämningsord och uttal och Little inkluderar exempel från många språk, inklusive japanska, samiska,

swahili, khmer, tibetanska, hausa, tlingit, tyska, ngiti, spanska, svenska med mera. Det är som att resa världen runt på 200 sidor och lära sig om det som är annorlunda eller likadant mellan olika språk. Little skriver också om saker som bröderna Grimm eller Kelen (ett språk påhittat av Sylvia Sotomayer, som baserade det på Tolkiens böcker – se <http://www.terjemar.net/kelen.php> för mer information) eller hur IKEA ger namn till sakerna de säljer.

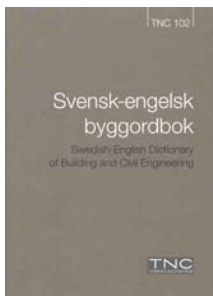
Det finns tyvärr ingen referenslista – det är ett problem för linguafiler som vill veta mer. Men boken är lätt och rolig och den gör att språkintresserade läsare vill lära sig fler språk. Själv ser jag fram emot att både lära mig mer om andra språk och att åka tillbaka till Wien för att läsa fler av min väns böcker.

B.J. EPSTEIN

Biting the Wax Tadpole av Elizabeth Little

Ny byggteknisk ordbok

■ Terminologocentrum, TNC, har kommit ut med en svensk-engelsk byggordbok (TNC 102, Terminologocentrum TNC och AB Svensk Byggtjänst, ISBN 978-

91-7333-277-4). Ordboken är resultat av ett arbete som pågått inom TNC sedan 1970-talet och denna nya ordbok är betydligt mer omfattande än sina föregångare. Här finns nu termer från områden som miljö- och energiteknik, mäklari, fastighetsförvaltning, juridik och ekonomi. Ordboken innehåller 20 000 uppslagsord.

Byggnads-, anläggnings- och installationsområdena och tillhörande normer och lagstiftning är svåröverskådliga och som översättare kan man knappast vänta sig att hitta ordböcker på det egna språket, utan får arbeta med andra hjälpmedel. Och för många av oss är det engelska som är hjälpspråk, och därför kommer den nya ordboken säkert att bli till stor

nytta för alla som arbetar med översättningar inom byggteknik, arkitektur, bostadspolitik, samhällsplanering och så vidare.

Ordboken har dels en huvuddel med alfabetiskt sorterade svenska ordboksartiklar, dels ett engelskt register som är ordnat alfabetiskt efter de engelska ekvivalenterna. Utöver det vanliga förordet finns en utmärkt användarhandledning som förklarar det man behöver veta om uppslagsorden, de engelska ekvivalenterna med eventuella amerikanska varianter, klassifikationskoder för de olika fackområdena, källor samt den information som varje artikel innehåller med förtydligande exempel.

Men andra ord: En pedagogisk och ordrik ordbok som är väl värd sitt pris.

KAJSA PEHRSSON

FOTO: STOCKXPRT

Studentspalten

Kontaktperson: Therese Nymans, theresenymans@hotmail.com

Smarthetens outtröttliga väktare

Att presentera sig som översättare brukar väcka skilda reaktioner. De flesta frågar om man översätter böcker eller film, inte många förstår vad man menar när man använder sig av ordet facköversättare.

Att översätta dokument, manualer och rapporter låter kanske inte lika spännande som att översätta franska filosofer eller amerikanska actionrullar. Däremot brukar ens yrke ändå ge upphov till livliga diskussioner, för vad folk än har för yrken eller intressen så har de allra flesta bestämda åsikter om språk, både det egna och andras.

Många hävdar att franska är jättesvårt (inte sant), att svenskan är fattig (inte sant) eller att den talade danskan är obegriplig för oss svenskar (lite sant). Språket engagerar alla, eftersom det används av alla.

Trots att tekniska framsteg hela tiden erbjuder nya, smarta och snabba kommunikationsvägar så är det ju i grund och botten själva språket som är förutsättningen för all kommunikation. Det är det främsta och helt oundgängliga verktyget för kontakt mellan kollegor,

Ordboken: språkväktarens äldsta vapen

FOTO: STOCKXPÉRT

kunder, myndigheter och medborgare osv. Att som översättare få vara med och möjliggöra kommunikation i de fall då två parter faktiskt inte har språket gemensamt, tycker jag är något fan-

tastiskt. Visst, det kanske inte är lika ”creddigt” som att översätta finkultur, men min funktion i samhället är inte mindre viktig för det. Att vara den person som gör det möjligt för anställda på ett multinationellt företag att på sitt eget språk få information om beslut som direkt påverkar deras arbetssituation tycker jag är jätteviktigt, särskilt så här i tider av ekonomisk turbulens. Och att vi svenskar kan få ta del av vad som händer i Bryssel på det språk som vi behärskar bäst är absolut nödvändigt om vi vill kunna fortsätta att kalla oss en demokrati. Det är ju faktiskt just så som Horace Engdahl en gång sade: ”Som svensk blir man dummare på engelska, och den första konsekvensen tycks vara att man inte märker det.” Om jag får vara med och bevara svenskarna smarta så är jag nöjd med min samhällsinsats.

THERESE NYMANS

Medlemsnytt

Vi är nu **1025** medlemmar!

Vi önskar följande medlemmar välkomna i SFÖ:

Tamarind Translations, Danderyd
Ingrid Abramson, Åsljunga
Elin Broberg, Vällingby
Victoria Eriksson, Mölndal
Carl Mikael Ferno, Mellösa
Maria Hansson, Ely
Ebba Harning, Bryssel
Catrine Holmström Giornetti, Piteå
Kate Lambert, Wiveliscombe
Katarina Lindve, Eskilstuna
Linda Juul Madsen, Stockholm
Madeleine Midenstrand, Stockholm
Karl Johan Norén, Värnamo
Marie Ramel, Stockholm
Johnny Strand, Alingsås
Sofie Strindholm, Stockholm
Hans Swedberg, Håsselby

Flammande frukost

Den 27 januari blev det återigen dags för SFÖ-Västs årliga ”frukost-med-film-träff”. Denna gång blev vi åtta personer som träffades runt dukat frukostbord på ett mysigt café nära Järntorget i hjärtat av Göteborg. Bland rykande risgrynsgröt och färska ostfrallor pratade vi lite jobb, lite kultur och lite annat. Knappt två timmar senare fortsatte vi till fots mot anrika Draken där årets Filmfestival pågick i full fart. Väl i den vackra och pampiga biosalongen glömde vi världen utanför för att beskåda den kritikerrosade danska filmen *Flammen & Citronen* med bland andra Mads Mikkelsen. En upplysande, spännande och stundvis dystert berättelse om den danska motståndsrörelsen under andra världskriget. Dejligt!

GISELA THUNBERG

FOTO: DREAMTIME

Behöver du teknisk kompetens?

VI SES I BORÅS!

HYPHENATION hjälper till med:

- Att exportera och importera texter för översättning i Trados och andra CAT-program
- Att layoutjustera efter import av översatta texter
- Att skapa original och utföra layoutkorrektur

www.hyphenation.se • info@hyphenation.se • 070-717 72 83

FOTO: GISELA THUNBERG

Nästa nummer kommer ut omkring den 15 juni

(manusstopp den 7 maj)

DEN RÖDA TRÅDEN

Text och teknik i textilstaden

**Du missar väl inte årets höjdpunkt?
Anmäl dig redan idag!**

Utvalda stuvbitar ur programmet:

Pia Lundqvist

Historiker som följer trådarna bakåt i tiden och berättar om knallarna och deras handel under gångna sekel.

Daniel Lemma

Med Stefan Wingefors på komp. Mannen med den själfulla rösten spelar exklusivt för oss på fredagskvällen. Lyssna in dig på www.daniel-lemma.com!

Gerd Carling

Sanskritexpert som inviger oss i månsing – knallarnas och de kringfarandes språk!

Gaston

En tusenkonstnär, komiker och svensk mästare i magi trollbinder oss för en stund. Vem är han? www.trollkonster.nu

Einar Korpus

Sveriges ende doktor i reklamiska berättar mer om hårnålskurvorna i reklamspråk. Läs mer om Einar på hans egen sida, www.reklamiska.se.

Studenter + utställare = nätverk

Under årsmötet får studenter och utställare chansen att knyta nya band med varandra.

Alago och Allians

Träffa den nya juristen från Alago och vår försäkringspartner Allians. I år får du chansen att ställa spetsfundiga frågor direkt till dem vid ett informationsbord.

Borås 24–26 april 2009

